

Verksamhetsberättelse 2015

Ordförande har ordet:

Föreningens övergripande syfte att upplysa konsumenter om den privata konsumtionens villkor och effekter på miljö, hälsa och rättvisa samt att inspirera till förändring och att påverka konsumenter att aktivt göra mer medvetna val i sin konsumtion, anser vi vara högst aktuellt. Att syftet är ett svar på alla de undersökningar med resultat att konsumenter *vill* konsumera mer hållbart, men inte alltid vet *hur*, är ett bevis på detta, liksom den legitimitet frågorna fått genom media och att de lyfts på olika håll.

Att andra aktörer vill arbeta med liknande frågor ser vi som något positivt, då det är vår övertygelse att mer arbete inom detta viktiga område behöver göras. Samtidigt ser vi också vikten av att kvalitetssäkra den information som går ut när organisationer eller andra sammanslutningar vill förmedla kunskapen, liksom att samordna insatserna för resurseffektivisering.

Att Medveten Konsumtion är en viktig aktör i kunskapsspridandet ser vi inte minst genom alla förfrågningar vi får externt om medverkan, samverkan eller annan form av input till önskade områden. Att vi varit inbjudna och delaktiga i processer som leds av regeringen i syfte till att stärka det civila samhällets roll och/eller hållbarhet i samhället ser vi som ytterligare bekräftelse att vi är en betydande aktör.

Konsumentverket beviljade föreningen ett verksamhetsstöd för 2015 med beloppet 950 000 kr. Ett betydligt lägre belopp än föregående år och detta poängterar den utmanande situationen för föreningen återkommande befinner sig i ekonomiskt. Likaså understryker denna vikten av att bidra till att förståelsen att förändring behövs från politiskt håll för att dessa viktiga frågor kring hållbarhet ska få sitt rättmätiga utrymme. Även om detta inte är unikt för Medveten Konsumtion utan snarare regel än undantag inom ideell sektor, poängterar det att vi framgent tydligare bör informera beslutsfattarna att mer medvetna beslut kring hur stödformer skulle kunna bidra till att vi inom civilsamhället kan utöka våra insatser ytterligare och fortsätta trola fram stordåd med små medel.

/Marcus Qvarnström, Ordförande Medveten Konsumtion

Föreningen Medveten Konsumtion Sverige är en partipolitiskt och religiöst obunden ideell förening med säte i Stockholm. Föreningens huvudsyfte är att främja en mer medveten konsumtion och bidra till hållbar utveckling genom att verka för fördjupad kunskap om den privata konsumtionens villkor och effekter på natur och människa. Vi vill att konsumtion i mycket högre grad ska bli ett medvetet val och inte ske av bara farten, utan tanke på konsekvenser. Därför arbetar vi för att underlätta för konsumenter att ta mer genomtänkta konsumtionsbeslut med hänsyn till miljö, rättvisa och hälsa. Vi vill helt enkelt att det ska bli lättare och intressantare att vara en fullt medveten konsument.

Föreningens högsta beslutande organ är årsmötet, som hålls varje år. Årsmötet utser en styrelse som efter årsmötet 2015 hade följande sammansättning:

Ordförande: Marcus Qvarnström

Kassör: Pamela Cordero

Ordinarie ledamöter: Carl-Martin Johborg, Adam Herlitz, Linus Svensson

Suppleanter: Annsophie Aronsson, Cecilia Linder, Therese Rydén

Sekreterare väljs roterande.

Stort tack till Konsumentverket, B A Danelii Stiftelse och Stiftelsen Lars Hiertas Minne för er finansiella stöttning i form av verksamhetsbidrag och olika projektstöd som möjliggör att föreningen fortsatt kan verka för en ökad kunskap om privatkonsumtionens villkor och effekt på miljön och de som arbetar inom industrin. Även ett stort tack till våra uppdragsgivare under året som gett oss förtroendet att medelst föreläsningar, workshops och utbildningar inspirera och hjälpa fler konsumenter till mer aktiva och medvetna val i sin konsumtion. Och inte minst ett enormt tack till alla volontärer som bidragit med ideella insatser runtom i landet! Ni är grymma!

Finansiella medel och kansli

Konsumentverket beviljade föreningen ett verksamhetsstöd för 2015 med beloppet 950 000 kr. Verksamhetsstödet har under året till stor del bidragit till att säkra delar av föreningens sedan tidigare två deltidstjänster; en projektledare för Ekoguiden och en tjänst för det mer övergripande arbetet i form av en generalsekreterare. Ytterligare personer har arbetat under visstidsanställningar knutna till specifika projekt och en person har varit föräldrarledig under större delen av året.

Föreningen har även under 2015 satsat på att ta emot praktikanter.Handledning och en arena att arbeta i skarpt läge med möjlighet att samla värdefulla erfarenheter erbjuds i utbyte mot nya tankebanor och det stora engagemang praktikanterna medför, liksom värdefulla insatser inom allt från att skriva och driva fristående projekt eller kortare kampanjer till att delvis uppdatera information på hemsidan.

Utvärderingar från praktikanterna speglar både ökad kännedom och intresse kring de viktiga frågor föreningen arbetar med, liksom ett ökat intresse att ta med sig frågorna in i nya utmaningar.

Projektbidrag för "Science Café-serie" beviljades under 2014 av B A Danelii stiftelse med beloppet 284 100 kr men projektet genomfördes till största del under 2015 och därför tillfaller projektet denna verksamhetsberättelse. 264 091 kr av de 284 100 kr som beviljats från Danelii är överförda på 2015 års verksamhet, liksom 20 000 kr som beviljats från Stiftelsen Lars Hiertas Minne för genomförande av samma projekt.

Därutöver har föreningen under året fått intäkter från externa föreläsningar, konsultuppdrag, samarbeten, samt gåvor från medlemmar. Likaså har kommuner beviljat stöd för etablerande och/eller fortsatt arbete med Ekoguiden, vilket ses som ett viktigt inslag för dess fortsatta funktion att hjälpa fler konsumenter att lättare hitta ett rättvist och ekoreko utbud i sin ort eller på orten de besöker.

Nätverket

Med "nätverket" menas de personer som föreningen når ut till och som föreningen kommunicerar huvudsakligen med via egna kanaler. Sammanlagt räknas 2015 med att föreningen når ut till minst 8 000 personer i de egna kanalerna, varvid Facebook har en stor och betydande roll.

Föreningen har under 2015 prioriterat en ökning av personer inom nätverket generellt framför uttalade föreningsmedlemmar. Främst då vi anser att det är viktigt att fånga upp engagemang och hjälpa fler bli "ambassadörer" och underlätta för dem att sprida mer kunskap i sina egna nätverk, oberoende av ett explicit medlemskap i föreningen. Diskussion kring medlemsfrågan har fortsatt under 2015 och ett arbetsutskott i styrelsen har efter beredande av frågan kring medlemsavgift uppkommit med förslaget att avskaffa medlemsavgiften. Detta förslag bifalles med total majoritet av övriga styrelsen och blev omedelbart under 2015 gällande, på mandat från årsmötet 2014.

Vid årets slut hade föreningen ca 400 registrerade medlemmar och dessa har under året hållits informerade genom 3-4 nyhetsbrev som skickats ut via e-post från kansliet, samt via sociala medier som prioriteras som kommunikationskanal för att även nå de medlemmar föreningen har inom dessa.

Samla, sprida och underlätta – övergripande roller för Föreningen Medveten Konsumtion

Uppdelad i tre övergripande områden utgör den de huvudsakliga roller/uppgifter föreningen Medveten Konsumtion har: 1) Samla och paketera information, 2) Sprida information, 3) Underlätta för den medvetna konsumenten. Inom dessa områden ryms även de nya projekt som nämnts ovan.

Föreningen arbetar för att underlätta en medveten konsumtion genom brett opinionsarbete och fördjupad kunskap om konsumtionens villkor och effekt på natur och människa. Detta sker genom att vara en källa till inspiration med reflektion i fokus snarare än perfektion. Genom att samla och sprida information om mer medveten konsumtion i kombination med verktyg som underlättar för konsumenter att bli mer medvetna och få större inflytande på marknaden bidrar föreningens arbete till ökad, eller snarare återtagen, konsumentmakt. Under 2015 har föreningen kunnat hjälpa än fler konsumenter mot en mer medveten konsumtion, dels genom pågående grundverksamhet och dels genom nya projekt och satsningar.

1) Samla och paketera information

Att medvetenheten om konsumtionens villkor idag är alldeles för låg och att det saknas tillräckligt stöd för konsumenter att skaffa den information de behöver utan att behöva lägga orimligt stor del av sin tid på detta bekräftas av såväl politiker som näringsliv. En av föreningens viktiga roller är därför att samla upp information som redan finns och göra den mer lättillgänglig och pedagogisk.

Genom att samla och paketera information skapar vi ett nätbaserat verktyg med hemsidan som gör det möjligt för alla konsumenter, oavsett ålder, kunskapsnivå, grad av engagemang eller geografisk

placering att enkelt kunna lära sig tillräckligt om konsumtionens villkor för att genom sina dagliga konsumtionsbeslut faktiskt bidra till ett mer hållbart samhälle.

Under 2015 har flera av hemsidans sektioner "Råd och tips" uppdaterats, likaså har "Märkningar" reviderats och fortsatt är föreningen en tillförlitlig källa till aktuell information. Under 2015 har även arbetet med att förbättra webportalens struktur och arkitektur fortsatt och under hösten 2015 arbetades förslag på nytt upplägg fram. Detta arbete kommer fortsätta in i 2016. Bland annat har även en mall för printade tasters tagits fram baserat på Råd och Tips.

2) Sprida information

Att samla informationen räcker givetvis inte, vi måste också nå ut med den. Kommunikation via sociala medier och andra webbaserade kanaler har prioriterats sedan flera år tillbaka, så även 2015 även om traditionell media och analog spridning ses som ett mycket viktigt komplement.

Under året har föreningen publicerat krönikor, nyheter och debattinlägg både i egna kanaler och i andras. Generellt ses detta verktyg som mycket viktigt och arbetet har tagits emot positivt från både andra kanaler, som tex press som publicerat det vi skriver och konsumenter som återkopplar med tacksamhet och/eller tips. Att föreningen figurerat i de större kanalerna som tex Svenska Dagbladet, Metro, Svt ser vi som positivt, men anser att mindre kanaler och upplagor är minst lika viktiga för att nå våra målgrupper.

Genom att fylla två sidor i varje nummer av Sveriges mest lästa magasin; tågtidningen Kupé, har föreningen under 2015 nått otaliga läsare och konsumenter. Att inspirera till att det finns valmöjligheter och hållbara alternativ i många olika former inom privatkonsumtionen står i fokus snarare än fördjupad kunskap inom ett visst område. Likaså har gratistidningarna i Stockholm, Göteborg och Uppsala regelbundet publicerat recensioner ur Ekoguiden för inspiration till stadens mer hållbara utbud. Det har blivit mycket uppskattat av både läsare och goda aktörer. Vissa aktörer som föreningen har närmre dialog med har framhävt att dessa inslag varit de enskilt största pay off aktiviteterna som dragit flest konsumenter till deras verksamhet. Detta regelbundna medieutrymme och fönster mot allmänheten som föreningen har är högt värderat, särskilt utifrån att nå en både bred och stor målgrupp av konsumenter med inspiration mot mer hållbara och aktiva beslut i privatkonsumtionen.

Fysiska event och inspirationsarrangemang

I mars arrangerade Ekoguidens lokala redaktion i Haninge -Tyresö en Ekofestival i Gula Villan i Handen. I utställningsdelen kunde besökarna lära sig ännu mer om medveten konsumtion, rättvis handel, klimat och miljö och ta del av konst, hantverk och aktiviteter för hela familjen. Två föredrag om hållbar ekonomi och aktivism hölls av externa föreläsare. Ca 60 personer besökte arrangemanget.

Under maj månad 2015 har föreningen även arrangerat Återvinningsfesten – Nordens största loppis. Kvarteren i stadsdelen Hornstull i Stockholm förvandlas under en dag till en enorm loppis där privatpersoner i området får möjlighet att sälja, skänka och byta saker med varandra på gatorna. Att stärka den "fysiska kontakten och dialogen" med privatpersoner kopplat till mer hållbara val var en ambition inför 2015 och Återvinningsfesten med dess uppskattade 100 000 personer på plats uppfyller detta med råge.

På en innergård bjöd föreningen på en marknadsplats med främst remakeaktörer inom textil och kläder men också cyklar och en stor fastighetsmäklare ordnade loppis utanför sin folkabuss till förmån för Barncancerfonden. Medveten Konsumtion ordnade även klädbyte med ca 100 deltagande

personer. Likaså anordnades barnaktiviteter av och inomhus fanns en pop-up-bar och –restaurang med hållbart fokus.

Återvinningsfesten fick även stor spridning via sociala medier och både flera stadsdelsförvaltningar och privatpersoner har hört av sig inför och efter eventet med önskan om att föreningen ska anordna liknande event i deras stadsdel. Även om ett arrangemang av detta slag är resurskrävande, att bygga allt från hemsida till dialog och kontakt med verksamheter och de boende i området är det en insats som är svår att mäta i ekonomiska termer. Att så många personer får inspireras under en heldag i andrahandelns tecken är ett stort värde i sig, liksom de utmärkelser och den uppmärksamhet föreningen och frågorna vi driver fått via eventet.

Det har även anordnats mindre aktiviteter runtom i landet, till exempel godistest i Göteborg, cafévandring i Eskilstuna och butiksvandring i Malmö. Att möte målgruppen och ge både mer kunskap och inspiration har varit i fokus och feedbacken har varit mycket positiv.

Föreläsningar, workshops och utbildningar/utbildningsmaterial

Under 2015 har föreningen hållit föreläsningar, workshops och utbildningar för skolor, kommuner, på arbetsplatser och andra sammanhang som till exempel för en bostadsrättsförening. Nytt för året är att föreningen bland annat även bidragit med inslag i en yrkesutbildning med uppdraget att höja medvetenheten hos de studerande kring hållbarhet och privatkonsumtion. Den ökade efterfrågan ser vi som en kombination av ökad närvaro och ett tecken på att tiden mognar för fler att ta till sig mer kunskap inom området. Inte minst betraktar vi spridningen "word of mouth" som ett kvalitetsbetyg på genomförda insatser. Fortsatt ser vi denna del som mycket viktig för att minska den sårbarhet som finansiering från en huvudsaklig källa innebär.

Föreningens grundkurs har uppdaterats under 2015 och därefter genomförts två gånger under året, första tillfället under mars-april och det andra under oktober-november. Sammanlagt har 186 deltagare gått kursen och utvärderingarna visar att deltagarna är positiva till innehållet, men vid andra tillfället gav utvärderingarna för första gången inte ett entydigt svar att kursen påverkat deltagarna i deras vardag. Andra tillfället användes läroplattformen "Learnify" för första gången istället för facebook och en minskad aktivitetsrad i diskussionsforumet bland deltagarna blev påtaglig. Om detta är svaret på mindre inverkan i vardagen eller ej kommer analyseras under 2016.

Under 2015 har ett fördjupande utbildningsmaterial uppdaterats och getts som förlängning av grundutbildningen. Första tillfället under tre veckor under maj och andra tillfället under tre veckor i november och sammanlagt var ca 50 personer anmälda till utbildningen. Dock var det bara drygt hälften som fullföljde kursen. Även detta kommer få analyseras i samband med resultat från 2016.

Även om det emellanåt är tidskrävande att genomföra distansutbildningarna ser vi detta som ett viktigt inslag att utbilda fler i frågorna vi arbetar med på ett kvalitativt vis.

Föreningen har uppdaterat utbildningsmaterialet för gymnasieskolor under 2015 och informationsföredrag om materialet har hållits bland annat på Kunskapsfestivalen den i Piteå för 10 lärare samt på Nacka gymnasium för ca hälften så många lärare. Det blir mycket positivt emottaget av lärarna.

Verktygslådan

Syftet var att utbilda personer i att föreläsa om konsumtionsfrågor. Sex deltagare medverkade i en workshop där de fick diskutera och reflektera kring hur en bra föreläsare är, vad som är viktigt att tänka på och de har även fått utföra praktiska övningar. På egen hand bearbetade de sedan befintligt föreläsningmaterial under två veckors tid, för att uppdatera det och göra det till sitt eget. Sedan

framförde de delar ur sin föreläsning för resterande deltagare och fick feedback på sitt framförande. Utbildningstillfällena ägde rum i maj och juni.

Projektet Verktygslådan är ett konkret exempel på hur de engagerade i föreningen genom kunskap och engagemang kan få verktyg att påverka många fler i sin omgivning att göra fler val som inverkar positivt på miljö och människa globalt som lokalt.

Science Café-serie i Stockholm stad

Under 2015 har en serie så kallade Science cafés genomförts i Stockholm med finansiellt stöd från Stockholm Stads stiftelse B A Danelii. Detta är en mötesplats och forum för forskare och allmänhet att utbyta erfarenheter och kunskap inom ett specifikt område.

Sex av sju av science caféerna har varit öppna för allmänheten och ett har genomförts på en gymnasieskola. De ämnen som behandlats har varit kemikalier och barn (två tillfällen), kollaborativ ekonomi, plast, fisk, genmodifierad mat och kläder. Totalt har caféerna haft ca 300 deltagare som fått svar på sina frågor, utökad kunskap och ökad möjlighet att själva vara ambassadörer för frågorna och hjälpa fler till mer kunskap och i slutändan en konsumtion som i större utstäckning bidrar till en hållbar utveckling.

3) Underlätta för den medvetna konsumenten

Det räcker inte med förståelsen för att vi människor ska göra något i praktiken. Vi måste också tydligt se våra möjligheter att påverka själva och ges enkla stöd att förändra våra vanor. Det är än så länge betydligt fler som säger att de vill värna om miljö, hälsa och rättvisa än sådana som faktiskt gör det genom sina konsumtionsbeslut. Därför är tredje benet för att skapa en mer hållbar konsumtion att underlätta för den redan medvetne konsumenten. Främst genom Ekoguiden.

Ekoguiden – din guide till eko, reko och vintage

Med verktyget Ekoguiden underlättar vi för den medvetne konsumenten. I slutet av 2015 fanns den på 12 platser runtom i landet; Stockholm, Göteborg, Malmö, Uppsala, Eskilstuna, Borås, Karlstad, Karlskrona, Tyresö/Haninge, Gotland, Umeå och Falun. I de två sistnämnda letar vi med ljus och lykta efter ideella redaktörer.

I Norrköping finns en lokal redaktör och underlag för att lansera under 2016, i Alingsås har vi jobbat med våra lokala redaktörer under hela året men på grund av omständigheter och omsättning på volontärer har guiden vid 2015 års slut inte lanserats. I Kalmar och Trollhättan har vi diskussioner med volontärer och i Trollhättan har vi även inlett ett samarbete med kommunen. Även dessa båda orter beräknas att lanseras under 2016. Även i Linköping och Piteå har vi inlett diskussioner

En enkätundersökning bland våra engagerade volontärer har genomförts under oktober-november. Den kommer ligga till grund för utvecklingen av hur vi arbetar med volontärer under 2016.

Saxat ur utvärdering från ekoredaktörerna:

Det som motiverar våra redaktörer mest är att få vara med och hjälpa andra konsumenter att konsumera medvetet. I andra hand nämner de att det som motiverar är att få erfarenhet av ett område som de brinner för och kunna använda i en fortsatt karriär.

En tryckt lokal Ekoguide producerades tillsammans med Naturskyddsföreningen och Karlstad kommun i november. Den tryckta guiden finns tillgänglig på Karlstad bibliotek, Turistbyrån i Karlstad och i de butiker som finns recenserade i den. I Alingsås var Ekoguiden delaktig i Framtidsveckan

under mars. De lokala ekoredaktörerna höll i en recensionsträff för nyfikna konsumenter och tips om hållbar konsumtion samt föreningens livsmedelsguide trycktes i en bilaga till lokaltidningen och gick ut till alla hushåll i kommunen. I Göteborg har den lokala redaktören tillsammans med en recensent i samarbete med Direktpress publicerat två artiklar under året: En om påskgodis i april och en om loppisrunda i oktober. Direktpress Göteborg har en upplag på 190 000 ex.

Sommar med Ekoguiden

Sommaren sparkades igång redan den 31:a maj då Ekoguiden Stockholm arrangerade ett klädbyte under Återvinningsfesten i Hornstull. Ett tiotal volontärer deltog och ca 100 personer bytte plagg med varandra. Vår ideellt engagerade redaktör i Stockholm representerade Ekoguiden på Peace & Love-festivalen där hon föreläste och deltog i en diskussion om engagemang på deras Action Square. Under juni fokuserade Ekoguiden på Gotland som turistmål och publicerade en Gotlandsguide på vår hemsida. Därefter besöktes Almedalsveckan tillsammans med tre av våra volontärer för att berätta om hur man kan engagera sig lokalt, delta på intressanta seminarier och mingel, samtala med idémakare och opinionsbildare och recensera Visbys bästa ekoställen. Vi deltog på Studieförbundet seminarium om klimatflyktingar där vi stod utanför vid ett infobord och pratade med seminariebesökarna om vad man konkret kan göra för att bli en mer medveten konsument. Att gå på seminarierna fungerade som fortbildning och inspiration för våra volontärer och vi närvarade vi ett 20-tal olika som behandlade ämnen närliggande föreningens verksamhet. Uppskattningsvis knöts lika många nya kontakter för föreningen och dess volontärer.

Standardiseringsarbete, konsumentråd och processer

Under året har föreningen varit engagerade i nationella och internationella standardiseringsgrupper. Både i Standardrådet för IP-standarderna och Jordbruksverkets konsumentråd, liksom ett standardiseringsråd rörande stadsmiljö och stadsodling (SIS/TK 592). Därutöver har föreningen varit delaktig i processarbete från regeringen rörande Sverige att bli första nation som är fair trade, likaså har föreningen agerat stödfunktion i flertalet processer som hanterar frågor kring privatkonsumtion kopplat till miljö och etik.

Föreningen Medveten Konsumtion – en viktig aktör

Föredrag, workshops och att hålla utbildning är en viktig del av föreningens verksamhet, inte minst för att erhålla allmänna, och inte öronmärkta medel, som kan användas både som återinvestering i verksamheten och som finansiell krockkudde vid behov. Under 2015 har föreningen fått flera förfrågningar kring medverkan i olika grupper, rundabordsamtal, beredande råd och liknande och som redan nämnts ovan ser vi denna spridning "word of mouth" som ett bevis på kvalitetssäkring och att våra insatser uppskattas. Samtidigt är det även ett bevis på att det behövs en konsumentröst på fler håll rörande frågorna föreningen arbetar med. På fler håll än vad vi har resurser att bidra med i dagsläget, samtidigt som vi har både kompetensen och erfarenheter under vårt tak.

Framtidsutsikter och nya vägar till finansiering

Föreningen har breddat sin finansiering under 2015 med genomförande av projekt finansierade av externa projektmedel, liksom utökat försäljningen av föredrag och utbildningar. Detta är mycket positivt. Samtidigt är finansierings- och projektansökningar ett arbete som kräver mycket tid och engagemang och emellanåt har långa cykler med hög osäkerhet kring utfallet. Förutom att nya medel söktes och beviljats från Konsumentverket för 2016 har flertalet ansökningar om projektmedel lämnats till framför allt stiftelser och fonder för genomförande av nya projekt.

Nya projekt innebär visstidsanställningar för de som ska driva och genomföra projekten och föreningen kan därmed vare sig säkerställa kompetens på sikt eller vara en trygg arbetsgivare. En balans häremellan är fortsatt att eftersträva.

Att bredda finansieringen för föreningens grundverksamhet är högt på prioriteringslistan, det vill säga finna vägar till finansiering som inte låses till enstaka projekt. En balans även mellan detta och

projektmedel är ett viktigt och prioriterat område för fortsatt arbete med att inspirera fler till en mer hållbar – och medveten – konsumtion. Att många *vill* vet vi. Även att inte alla vet *hur*.